

Sürücü Öfke ?fade Envanteri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sürücü Öfke ?fade Envanteri*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31284>

Özet

Sürücü Öfke İfade Envanteri (SÖİE), bireylerin araç kullanma durumlarında yaşadıkları öfkeyi nasıl ifade ettiklerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Bu envanter, özellikle trafikte karışıklan stresli veya provoke edici durumlara yönelik öfke tepkilerinin farklı boyutları değerlendirir. Ölçek, öfkenin yapıcı veya uyum sağlayıcı yöntemlerle ifade edilmesinin yanı sıra, yıkıcı olabilecek sözel, bedensel ve araçla ifade biçimlerini de kapsamaktadır. SÖİE, Türkiye bağlamına uyarlanmış olup, psikolojik araştırmalarda ve trafik güvenliği çalışmalarıyla sürücü davranışlarını anlamak için önemli bir kaynak sunmaktadır.

Envanter, toplam 49 maddeden ve dört ana alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar, öfkenin doğa vurum şekillerine göre sınıflandırılmıştır. Ölçeğin uyarlama çalışması, psikometrik açıdan güçlü bir yapı sergilemiş olup, yüksek iç tutarlılık ve geçerlik değerlerine sahiptir. Bu sayede SÖİE, trafik psikolojisi alanında güvenilir ve geçerli bir ölçüm aracı olarak kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Sürücü Öfkesi, Öfke İfadesi, Trafik Psikolojisi, Psikometrik Ölçek, Adaptasyon, Sürücü Davranışları, Likert Ölçeği.

Yazarlar

Burcu Eryiğit, Yasemin Yasak, İrem Korkusuz.

Amaç

Sürücü Öfke İfade Envanteri'nin temel amacı, sürücülerin trafik ortamında yaşadıkları öfkeyi hangi tip davranışlarla doğa vurduklarını sistematik olarak ölçmektir. Bu amaç doğrultusunda, öfkenin hem olumsuz (sözel, bedensel, araçla) hem de olumlu (uyum sağlayıcı/yapıcı) ifade biçimlerini ayrıştırmak hedeflenmiştir.

Ölçek, klinik ve akademik araştırmacılara, bireylerin sürüş güvenliğini tehlikeye atabilecek ya da trafik kazalarına yol açabilecek potansiyel riskli öfke ifade tarzlarını belirleme imkanı sunar. Ayrıca, bu bulgular ışığında, öfke yönetimi ve güvenli sürüş eğitim programlarının geliştirilmesine katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

Yapı

Sürücü Öfke İfade Envanteri, bireylerin trafikteki öfke ifade biçimlerini değerlendiren çok boyutlu bir yapıyı temsil eder. Envanter, toplam 49 maddeden oluşmakta ve dört ayrı alt boyutu

ölçmektedir. Bu dört faktör, öfke tepkilerinin do?as?na göre kategorize edilmi?tir.

Alt boyutlar?n da??l?m? ve içeri?i ?u ?ekildedir:

Öfkenin Sözel ?fadesi (12 madde): Di?er sürücülere yönelik yüksek sesle söylenme veya hakaret etme gibi d??a dönük, y?k?c? sözel tepkileri içerir.

Öfkenin Bedenle ?fadesi (11 madde): Pencereyi açarak jest yapmak, kornay? uzun süre çalmak gibi bedensel veya fiziksel tepkilerle öfkeyi d??a vurmay? ölçer.

Öfkenin Araçla ?fadesi (11 madde): H?zlanma, tehlikeli manevralar yapma veya di?er araçlara agresif bir ?ekilde yakla?ma gibi arac?n kendisini kullanarak öfkeyi ifade etme davran??lar?n? kapsar.

Uyum Sa?lay?c?/Yap?c? ?fade (15 madde): Öfkeyi kontrol alt?na alarak daha dikkatli davranma veya durumu yap?c? bir ?ekilde çözme e?ilimi gibi olumlu ba?a ç?kma stratejilerini de?erlendirir.

Geçerlik

Sürücü Öfke ?fade Envanteri'nin geçerlik çal??malar?, ölçe?in yap?sal tutarlılı??n? ve ölçmek istedi?i yap?y? ne kadar do?ru ölçtü?ünü kan?tlam??t?r. Uyumla?t?rma çal??mas?nda, SÖ?E'nin alt ölçekleri ile ilgili psikolojik yap?y? ölçen di?er ölçekler aras?nda anlamlı korelasyon katsayılar? bulunmu?tur.

Elde edilen korelasyon katsayılar? $r=.92$ ($p <.001$) ile $r=.13$ ($p <.05$) aras?nda de?i?mektedir. Özellikle yüksek korelasyon de?erleri, SÖ?E'nin öfke ifadesi yap?s?yla güçlü bir biçimde ili?kili oldu?unu göstermektedir (Yak?nsak Geçerlik). Bu bulgular, ölçe?in trafik ba?lam?nda öfke ifadesi davran??lar?n? geçerli bir ?ekilde ölçtü?ünü desteklemektedir.

Güvenirlik

Sürücü Öfke ?fade Envanteri'nin güvenirlik analizleri, ölçe?in zaman içinde tutarlı ve kararlı sonuçlar verdi?ini ortaya koymu?tur. ?ç tutarlılık güvenilirli?ini belirlemek amacıyla Cronbach Alfa katsayılar? hesaplanm??t?r.

Genel ölçek için hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayılar? 0.96 ve 0.95 gibi oldukça yüksek de?erlerdedir. Alt ölçekler için elde edilen katsayılar ise 0.75 ile 0.88 aras?nda de?i?mektedir. Belirli bir örneklem grubu için yap?lan analizlerde ise alt ölçeklerin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayılar?n?n 0.67 ile 0.85 aras?nda de?i?ti?i belirlenmi?tir. Bu de?erler, SÖ?E'nin hem genel ölçek hem de alt boyutlar düzeyinde yüksek düzeyde iç tutarlılı??a sahip oldu?unu göstermektedir.

Faktör Analizi

Sürücü Öfke ?fade Envanteri'nin uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in orijinal yap?s?n?n Türkçe örnekleme de korundu?u gösterilmi?tir. Yap?lan faktör analizi sonucunda, ölçe?in dört ana alt boyutu içeren yap?s? do?rulanm??t?r. Bu dört faktör, öfke tepkilerini i?levselliklerine göre ay?rmaktad?r: sözel, bedensel, araçla ifade ve uyum sa?lay?c?/yap?c? ifade.

Her bir faktör, ilgili davran??sal maddelerle yüksek yükler sergilemi? ve bu durum, ölçe?in teorik yap?s?n? desteklemi?tir. Faktör analizi bulgular?, SÖ?E'nin trafik ba?lam?ndaki öfke ifadesinin karma??k do?as?n? ba?ar?l? bir ?ekilde temsil etti?ini kan?tlam??t?r.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon) / Kendini Bildirim Envanteri

Format: 4'lü Likert Ölçe?i

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Sürücüler (Yeti?kin)

Ya? Grubu: Yeti?kinler

Popülasyon Detaylar?: Trafi?e ç?kan ve aktif olarak araç kullanan genel popülasyon.

Test Metodolojisi: Bireylerin trafikteki öfke ifade e?ilimlerini ölçen çok maddeli envanter. Cevaplar 4 dereceli Likert format?nda de?erlendirilir.

Anahtar Kelimeler

Sürücü Öfkesi, Öfke Yönetimi, Ölçek Geli?tirme, Psikometri, Trafik Güvenli?i, Yap?s?sal E?itlik Modellemesi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?t?c?s?: Bilinmiyor

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: burcuesiyok@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Makalede belirtilmemi?tir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Sürücü Öfke İfade Envanteri, akademik araştırmalar kapsamında uyarlanmıştır. Ölçeğin kullanımı için genellikle sorumlu yazar (Burcu Eryok) ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ticari kullanım veya geniş ölçekli uygulamalar için izin ve olası bir ücretlendirme durumu yazışma yoluyla netleştirilmelidir. Ölçeğin Türkçe uyarlama ve geçerlik/güvenirlilik çalışması 2007 yılında yayımlanmıştır.

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [surucu-ofke-ifade-envanteri-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Eryok, B., Yasak, Y. ve Korkusuz, ?. (2007). Trafikte Öfke İfadesi: Sürücü Öfke İfadesi Envanteri'nin geçerlik ve güvenirliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 18(3), 231-243.

Sürücü Öfke İfade Envanteri Maddeleri

Sürücü Öfke İfade Envanteri, toplam 4 alt boyut ve 49 maddeden oluşmaktadır. Alt boyutlar ve ilgili maddelerden örnekler aşağıda listelenmiştir:

Öfkenin sözel ifadesi (12 m): Yüksek sesle diğer sürücüye söylenme

Öfkenin bedenle ifadesi (11 m): Öfkeyi ifade etmek için pencereyi açma

Öfkenin araçla ifadesi (11 m): Olduğundan biraz daha fazla hızlanma

Uyum sağlama/yapma ifade (15 m): Güvenli bir sürücü olmak için daha dikkatli davranma